

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG

WEEKBLAD VERSCHIJNENDE ELKEN ZATERDAG

BUREAU & REDACTIE :
DRUKKERIJ COLLEE
REGULIERNWAL (Steenderpoort)
— TONGEREN —
Postчек N° 58255. — Telefoon 19.

AANKONDIGINGEN.

Prijs per regel fr. 1,00
Tusschen Allerlei en Provincie-
nieuws, volgens overeenkomst
KLEINE AANKONDIGINGEN :
Van 1 tot 4 regels fr. 3,50
Mik regel meer fr. 0,75

De personen die een abonnement nemen aan den **POSTRIJDER** voor het jaar 1937, zullen het blad kosteloos ontvangen van den dag hunner inschrijving tot 31 December aanstaande.
Men kan zich laten inschrijven op ons bureel, ofwel bij middel van het inschrijvingsbulletijn, dat men verder in ons blad vindt, behoorlijk ingevuld te zenden aan : **JUREEL VAN DEN « POSTRIJDER »** te TONGEREN.

Weldadigheid

IK KUS UW HAND, MEVROUW.

Ik kus uw hand, mevrouw, die heil bij nood doet stralen ;
Die 't nieuw totiel omgordt, en 't oud den naakte geeft.
Die op sieraad en reuk een weinig kan berepan,
En van 't flauweel, een « pop » voor 't arme kindje weeft.
Ik kus uw hand, mevrouw, die 's morgens bij 't ontwaken
Iets minder toepijs nu, en 't fijn diner beboet.
Die 't theevieset verkort, en zoo 't soepje kan maken,
Dat met den kruimel nog, het arme kind dan voedt.

Ik kus uw hand, mevrouw, die 't sportverteer kan mindren,
De reis een dag bestoet, en 't jazzgewoel ontvucht ;
Die jacht- en tennisspel van uitgraaf kan vermindren,
En 't arme kindje helpt, dat weent en hoest en kucht.

C. RIFUX.

Opvoeding

ONGEMERKTE INVLOEDEN.

OPDRINGEN VAN ANDERE GEDACHTEN

De betiteling « weezinwekkend ».

Niet alleen bij kinderen maar ook bij grote menschen zijn er talloze omstandigheden die ongemerkt hun invloed doen gevoelen. En het is zeer interessant zulks van naderbij te beschouwen. Want het is nuttig ook, immers behalve in kerk en school, in huis en op straat wordt ook onderwijs gegeven door de dagbladen. En dit verdient op de eerste plaats door elke redactie in het oog gehouden te worden. Want als men dagelijks een lange rij gemengde berichten over bloedbaden, of vule voorval en, zelfmoorden, wreedheden, enz. aan de lezers voorschotelt, dat is het niet voldoende die feiten in den titel als « weezinwekkend » te bestempelen, om ze door iedereen zoo te doen beoordeelen. Het enige wat dient gedaan is de toepassing van het preventief stelsel, waardoor men bereken zal dat de geest niet te veel bij zulke gebeurtenissen verteeven gaat, en er zoo aan zal gewonen raken.

Werking van de gewenning op verstand, wil, gevoelen.

Het is inderdaad een merkwaardigheid van de gewenning, dat ze heel anders werkt ten opzichte van het verstand en van den wil, dan ten opzichte van het gevoel. Alhoewel men moet gewennen aan het kloppen van de verschillende toetsen van de piano om gemak en snelheid van beweging op het klavier te verkrijgen ; wat eerst met opzet gebeurde, doet men weldra machinaal, als het ware van zelf. De zenuwen en spieren van den mensch worden door de herhaling van handeling beter geschikt en leniger. Het gevolg is dat deze herhaling van handeling grootere klaarheid, enger verband en beter vasthouden van kennis brengt ; daarenboven vermeerdering van genot wegens gemak van herhaling, wegens duidelijker en beter resultaat. Wij zien hier dus winst voor het verstand en voor den wil.

Herhaling en leerst.
En de opvoeding verklaart dat de herhaling is de moeder van onderwijst.
Merkwaardig is de geduldige herhaling der kleine kinderen bij het spel. Het kind van Freyer in zijn 14e levensmaand deed het dekfel eener kan 70 keeren open en toe, zonder een oogenblik op te houden. (1)

Speciale werking van herhaalde handeling op het gevoel.

Het is de verdienste van Kurtidis geweest te hebben aangevoeld dat op het gebied van het gevoelen, de dierlijke her-

haalde handeling een verzwakking, een afstomping van het gevoel veroorzaakt. (2) De gedurige vernamtingen en afkenningen, de dikwijls herhaalde straffen stoupen af op de herten. Dit is een les voor ouders en leermeesters, waarvan we dadelijk het bewijs zullen leveren.

Niet alles waar en schoon.

Nieuwe zaken, die men voor het eerst ziet, stoten af indien ze niet zijn volgens de orde der natuur. In dit geval echter beantwoorden voorstellingen aan een werkelijkheid, en daarom hadden de sophisten het mis voor, als ze het voor en tegen verdedigden, en waar hieten, ze zegden b.v. : « Iemand die den goeden smaak heeft oordeelt dat honig zoet is en oordeelt naar waarheid ; en iemand die een slechten smaak heeft en oordeelt dat de honig bitter is oordeelt ook waar. Ieder van die twee personen oordeelt inderdaad naar gelang de smaak hem aandoet. » (3)

St-Thomas waarnaar we die aanhaling ontleenen, bewijst onweerlegbaar de onjuistheid van de aldus opgebouwde theorieën, en die nu nog verdedigd worden.

We hebben het hier meer over waarneembare feiten. We willen even wijzen op de gewenning aan nieuwigheden, die zich aan ons opdringen, die op den duur door herhaald vertooren, of door andere moderne middelen tot een ware suggestie, tot obsessie gemaakt worden.

Het schoonheidsideaal : De kleuren.

Men blijve eten stil bij het schoonheidsideaal. Wij hebben den tijd gekend wanneer men nog het besef had van de harmonie der kleuren. De ministerieele omzendbrieven beoogden zelfs dit concept bij de schooljeugd meer te verspreiden.

« De leerlingen zullen natuurlijk niet aanstonds een verlichte smaak aan den dag leggen ; maar allengs zoo de meester zich beijvert, de tinten te doen vergelijken, zoo hij met smaak de verschillende tinten in een bloemperk of een bloemtuil weet aan te brengen, indien hij de kunst verstaat de kleurschakeringen te doen uitshijnen, zoo hij, door de keus en de rangschikking der bloemen in de klas, aan de ze een behaaglijken aanblik geeft, dan kan hij verzekerd zijn, dat eenmaal de kinderen hun voorliefe zullen onttrekken aan de schreeuende tinten, om ze over te brengen op de harmonie der kleuren ». (4)

Zoo staat het geschreven in edele taal, met een edel, geestverheffend doel. Men heeft natuurlijk veel ver gemaakt in de school om dit doel te bereiken en niet zonder uitlag. Doch wat gebeurde. Men weet het. Een naar orkaan, een woest toempeest weel uit het Oosten over onze geweten heen, indien het gebleven was bij materiele verweelingen, ware het zoo erg niet geweest. Maar ook de gedachten waren daarna ontredder. Wat van Overrijn kwam gaf den toon aan. In plaats van zich toe te leggen op de schakering der harmonie der kleuren zocht men het schoonheidsprincipe in de schrille tegenstellingen der kleuren. Zie maar in de nieuwe huizen hoe de hevigste kleuren hoogtij vieren aan deuren, en vensters.

In het eerst was dit opvallend, deed het den blik ongemak aan, wees men elkander op de buitensporigheden der « facade-kleuters ». Maar stillekens aan raakte men daaraan gewoen, en de tegenstand van de estheten meest zwichten ; ze waren niet meer van hun tijd.

De mode der kleeding.

In de kleeding ging het eveneens zoo, want de mode van de kleederdracht der vrouwen is veel grilliger dan al de rest. En hier hebben we ten minste de voldoende erop te wijzen dat het nog erger was in het verleden. Men denke slechts aan het tijd tip van 1870-1880 wanneer een mode, de tourture of potif oplegde, ook wel, zoals in het midden van de 16e en 18e eeuw met den naam van « cul » of « polisson » bestempeld. En erger nog maakten het de heeren der 15e, 16e eeuw toe ze zich plooiden naar het mode-voorschrift der harquette, zoals zelfs Karel V in de schouw van het Brugse Vrije staat gebeldhouwd.

Hoe de gewenning gebeurt.

Deze en meer andere voorbeelden toonen aan hoe modes en kleuren allen tegenstand overwinnen. Men weet hoe men thans de gewenning van het oog voor de nieuwigheden bewerkstelligt door groote samentkomsten van volk op de terreinen der kroonen te Parijs bevestigd. De betaalder schoonen zijn daar om de laatste nieuwigheden der mode te laten schouwen, en de oogen van het publiek er aan te gewennen. En dat lukt gelijk men het wenscht. Jammer dat gaat ook zoo, wanneer, zoals hooger gezegd, de onophoudelijke verhalen van de weezinwekkende » boosheden en bloedbaden ongemerkt de lezers daaraan gewennen. De groote dichter Shakespeare had een klaren kijk op de macht der gewenning want hij vertolte in zijn diepgezigt versen, die we hier vertellen :

1 Gedrocht « gewenning » dat is elk goet wegrout, De duivel der gewoont « blijft eeghel hierin Dat het doen van daden schoon en goet Tenis loch een kleed - f-livje geelt Dat passend wordt gedragen - Weerhou t u heden, Dat geelt u afdien en er geukt Voor 'n nasate onthouding : die reeds matklijk wordt, Want oefning kan 'n stempel der natuur verandren En wal des duivel buigen doen, of hem ontwerpen (3)

- 1) Heilmann v. Jahn, *Psychologie als Grundwissenschaft der Pädagogik*, p. 123 Leipzig, Dürr, 1897 Cf Preyer, *L'Amé de l'Enfant* (trad. de Varigny, p. 442 Paris Alcan, 1887.
- 2) Rein, *Encycl. Handb. der Pädagogik*, 2e Aufl III, p. 622 ; — Willmann ut Roloff, *Lexikon der Pädagogik*, I, II, p. 402.
- 3) S. Thomas Aquin, *Summa Theologica*, I, qu. 85, art. 2, n. 3. Ed. Roma, 1888, (t. I, p. 657)
- 4) Minist. rondschr. van 15 Maat 1909 over : *Bestuursverordening der Klassen en Speelplaatsen met Planten en Bloemen*. Cf. Min. rondschr. van 25 April 1909 over : *Het Aanknutken van het Schoonheidsgevoel op de Lagere Schol.*
- 5) Shakespeare, *Hamlet*, act. III, sc 4 (ed. London, Dicks, p. 22

De Plaaeggeest der Druipers

BIJ HET GEVAL SALENGRO.

Wie was Salengro ?

Salengro was minister van een groot land, en daarbij maire of burgemeester van Rijssel, een stad van meer dan 200.000 inwoners. Om zoo hoog op te klimmen moest hij groote talenten als volktribunaal en als redenaar bezitten. En de opkomst van tienduizenden bij zijn begrafenis toont dat hij populair gebleven was ondanks de perscampagne die tegen hem op touw gezet werd. Zekere drukkers had hem beschuldigd van deertie tijdens den oorlog. Zoo erg had ze het gemaakt dat M. Salengro, ondanks zijn hoogen rang en zijn aanzien, diep ongelukkig werd en zelfmoord pleegde.

De wanhoopsdaad beoordeeld.

Over deze wanhoopsdaad hebben we gezegd, want 't is juist daardoor dat hij zijn post op deze wereld deerteerde. Zijn zelfmoord was geen daad van moed, maar een lafheid. Zelfs wanneer men diep ongelukkig is, heeft men het recht niet zelfmoord te plegen. Zoo oordeelde ook Napoleon Bonaparte. In een dagorie aan zijn leger haakte hij den zelfmoord van een zijner officieren in deze woorden : « Een soldaat moet de smart en de zwaar-moedigheid der passies kunnen overwinnen... Zich aan de droefheid overgeven zonder weerstand te bieden, zich doodden, om er zich aan te onttrekken, dat is het slagveld verlaten zonder overwonnen te hebben ».

De plaaeggeest der dagbladen.

Er ware dus geen reden om lang bij het ongeluk stil te blijven van een mensch wiens verstand ontredder was door de gedwinge aanvallen van de dagbladen, indien men hier niet een kijk kon werpen op de ongelukkige gevolgen van de plaaegrijp die de gewone kost van zekere drukkers is. Natuurlijk wordt die kost gemaakt door vele lezers.

« Dat moet ge lezen, daar krijgt M. X... het mee ! » — Dat blad moet ge kopen daar staat wat in ! »

Nochtans indien men bij dezen gedachtengang van vele lezers wil stil blijven, dan moet de leeraar ook den wensch zijner leerlingen involgen : De kinderen, in 't algemeen, hooren veel liever het verhaal van vechte chieutenissen dan ernstige studie van het verleden. Maar de invloed van zulke vechter verhalen, van veldslagen en bloedige tooneelen verhardt het karakter van de jeugd. De onophoudelijke persoonlijke aanvallen, de pannespelerijen der drukkers vergallen, verbitteren het karakter van de menschen, die daarop azen. En het geval van Salengro geeft aan de hoogste geestelijke overheid gelegenheid het te herinneren.

Wij vinden hierover een prachtige les voor schrijvers en lezers in een schrijven van 19 dezer van Kardinaal Liénart, 't bischop van Rijssel dat we hier laten volgen :

Streng oordeel : Geen Christelijke Pers.

« De tragische zelfmoord van M. Salengro, maire van Rijssel, Kamerlid voor het Noorddepartement, minister van binnenlandse zaken, heeft in al de herten eene levendige ontroering verwekt ; het onrecht er niet onverschillig aan blijven. Wij gevoelen het pijnlijkste leed voor de stad door dewelke, onder den last van nare recht lijden, eene ziel, Gods wet vergetend, zich vrijwillig in haar eeuwigheid wierp. Wij lijdten bij de gedachte dat, al weze het slechts gedeeltelijk, de onterrende en hartstochtelijke aanvallen invloed op zijn besluit gehad hebben. In tegenwoordigheid van dit open graf voelen wij den plicht er aan te herinneren ; dat de politiek niet alles rechtvaardigt ; dat lester, en zelfs kwatorgerij, fouten zijn die God veroordeelt en dat men het recht

niet heeft zich van alle middelen te bedienen en om zijn doel te bereiken. Eene pers, die zich in smaad specialiseert, is geen christelijke pers. Wij verloncheeren haar, in den naam van Hem die ons zegde zelfs onze vijanden te beminnen, wel te doen aan hen die ons vervolgen en die, tot op het kruis toe, zijn Vader smeekte vergeffenis aan zijn heulen te schenken. De Katholieke Kerk, voor haar deel, blijft trouw aan deze heidewet. Indien zij op het moreel gebied dat haar eigen is, de leerstellingen bestrijdt, waarin zij dwalende onderscheidt, die noodlottig zijn voor het welzijn van den eenling of van de samenleving, weigert zij zich aan te sluiten bij polemieken tegen de personen, in wie zij door het bloed van Christus afgekochte zielen ziet.

Ors plaantend boven de hartstochten die de edle gevoelens in de herten uitdooft en de geesten verblindt, weenen wij met hen die weeten en bidden wij met hen die bidden. Het oorsaan van het Vaticaan de « Observatore Romano », van 23 dezer gaf dezen brief weer en voegde er een kort commentaar bij waarin het dagblad de sympathie van den Heiligen Stoel uitdrukt.

Vergeweegde Toepassing.

Natuurlijk hebben de bezadigde dagblad-schrijvers met genoegen van die verklaring kennis genomen. Zoo schrijft Taxander in het « Handelsblad van Antwerpen » : « Er werd ons wel eens het verwijt toegereicht dat « Het Handelsblad » niet combafisee genog was en dat wij, flink in de verdediging, veel te lauw waren in den aanval.

Wij loopen liever dit verwijt op dan het tegenovergetelde te moeten hooren ; men komt er het verst mee... »

Scheldwoorden, smaad, laster, achterklap en leugen zijn wapens die een eerlijk dagblad-schrijver versmaadt ; want niet hij kan eerbied afdwingen die zelf geen beul van hoffelijkheid heeft ; en niet hij kan zich als deffig man doen gelden die zijn gal uitstijpt naar het, die — in zijn oogen, natuurlijk — ongeluk hebben zijn politieke gedachten niet te deelen ».

Wij meenen ook recht te hebben te bevestigen dat deze opvatting van de dagblad-schrijverstaak door « Postrijder » steeds gevolgd werd.

G. A.

Buitenlandse Toestand

Wat de Beurs zegt.

De otrust die deze week meer dan eens getoond werd bij de verhandelingen op de Beurs te Brussel wijst dat de Buitenlandse Toestand min zeker is dan voorheen. Vooral op 25 dezer was er bepaalde valing der speculatieve beurswaarden op te merken. En de oorzaak werd a'kemeen aan de wurst in de onderlinge betrekkingen der groote mogendheden toegeschreven.

Verklaringen in de Kamers.

In de Kamer werden door dhr minister van buitenlandse zaken verklaringen gedaan die eveneens den ernst van den toestand doen uitschijnen. Men vindt die verklaringen verder en men zal opmerken hoe de overgrote meerderheid der Kamer de verklaringen van den minister bijtreedt en toejuicht ; België zal al doen wat mogelijk is om den vrede te bewaren, doch ook alle voorzorgsmaatregelen namen tegen verrassing.

Wat is er gebeurd ?

Vooreerst de scherpe tegenstelling tusschen groote mogendheden in den Spaanschen oorlog ; Rusland aan den eenen kant, Duitschland en Italië aan den anderen kant kan tot conflict leiden. In het vorig nummer van « Postrijder » konden we reeds wijzen op het afsluiten van een bepaalde overeenkomst tusschen Italië en Duitschland. Uit beide landen is naderhand bericht gekomen dat men noch te Rome, noch te Berlijn duldten zal dat een Sovjet-republiek aan de Middellandsche Zee zou ontstaan. Terwijl Rusland daarentegen verklaart dat het de Rooden in Spanje bepaald wil ondersteunen. En indien de berichten juist zijn zou men reeds bevelen tot verschepping van materiaal gegeven hebben. Verontdertel nu een ontmoeting tusschen beveldeerde Russische oorlogsschepen en Italiaansche ; De gevolgen zouden niet zijn te overzien.

Actie voor Vrede.

Er is echter van geen enkele zijde afbreking aangekondigd van de betrekkingen met het Comité van Niet-inmenging dat te Londen zetelt. Italië, Duitschland, Rusland blijven in dit Comité vertegenwoordigd en dus kunnen Engeland en Frankrijk verder hun pacificeerende actie doen gevoelen. Het is ook denk aan de tusschenkomst van

den Engelen afgezant te Moskou dat de Duitse ingenieur Sticking die ter dood werd veroordeeld en op 25 dezer zijn dood tot 't moest ondergaan zich zag genade verleen. De strafuivoering kon ook een bruk van betrekkingen tusschen Duitschland en Rusland veroorzaken.

Italië en Japan. — Italië (?)

Intusschen is op 25 dezer een voortname gebeurtenis voorgevallen : de onderteekening van het Duitsch-Japansh anti-communistisch verdrag. Door dit verdrag beloven de twee verdrag-luitende landen elkander steun tegen de werkzaamheid der Komintern, dit is de « communistische internationalisme ». Dit is wel bepaald een overeenkomst tegen Rusland, maar daar de Komintern door het Russisch Staatsbestuur ondersteund wordt, kunnen uit dit akkoord moeilijkheden voortspuiten. Zoo oordeelt waarschijnlijk Italië, want het is opvallend dat Italië toe nu toe niet als derde deelgenoot tot dit Duitsch-Japansh akkoord wilde toetreden. Dat is nog gelukkig ook ; want anders zou de beroering groot geweest zijn. Immers dan, ware een eerste stap gedaan geweest tot het verbond der drie grote autocracies zoals de President Roosevelt ze op 3 Januari 1935 noemde. Men denke nu terug aan die ophemkakele verklaring waarin Roosevelt onomwonden tot groot misnoegen van Italië, Duitschland en Japan verklaarde, dat « de autocratische instellingen betekenen slavernij in het binnenland en aanvallen uitreden in het buitenland ». (Zie daarover in Postrijder van 11 Januari 1935). Die verklaring werd eikenlijk uitgelokt door de toenadering van de drie grote voorname landen. 't Is dus naar beter dat ze niet tot een volkomen drieledig verbond uitgroeit. Want het voorweldde, de bestrijding van het communisme zou nog andere doeleinden kunnen verbergen.

De Bescherming van België. Engeland heeft zich uitgesproken voor de bescherming van België en Frankrijk. Het zal geen aanval dulden op een van beide landen. Zoo heeft M. Eden, minister van buitenlandse zaken, in het begin der week verklaard op een groote vergadering te Leamington. « De nieuwe Britsche wapeningen zouden kunnen gebruikt worden, en wanneer de gelegenheid zich voordeed ook werkelijk gebruikt worden ter verdediging van Frankrijk en België, tegen een niet uitgelokt aanval, zulks volgens de bestaande verplichtingen... »

Belangrijke verklaring. Indien zulke verklaring zoo duidelijk, zoo bestlist in 1914 betaan had, ware de oorlog wellicht niet uitgebroken. Want de Engelsche macht, zelfs als ze slapend schijnt, is van tel. Zelfs tegenover Japan dat een groot autocratisch gevaar in het Oosten draartelt. Als tegenwoordig heeft Engeland de haven van Singapore op gunst moderne wijze uitgerust. Meer dan twee miljard frank werden hieraan besteed. Dit is een bescherming niet alleen voor de Engelsche koloniën maar ook voor de Nederlandsche Oost-Indië.

In alle geval de Anglo-Belgische betrekkingen zijn beter dan ooit. Onze eerste Minister M. Van Zeeland gaat te Londen een economische voordracht houden in 't Engelsch en zal bij die gelegenheid ook besprekingen houden met de Engelsche Regeering. We wenschen hem goed heil op zijn reis.

De Burgeroorlog in Spanje

Geen belangrijke gebeurtenissen.

Een gansche week ging voorbij zonder dat er belangrijke gebeurtenissen voorgevallen. We bedoelen hierbij gebeurtenissen die het einde van den burgeroorlog kunnen bevoeden. Want dagelijks gebeuren er aanvallen en tegeraanvallen die de ellenden en de marteling van de bevolking vermeerderen.

Strijd te Madrid.

De toestand van het front voor Madrid heeft tusschen tijden. Aan de Noordwestelijke zijde werd door de Witten aangevallen in de Universiteit. Deze liet ten N. van de Noord-tatie. De vordering is hier dus gering. Aan de Zuidelijke zijde zijn het de Rooden die aanvallen. Ze hebben zelfs aanvallen gedaan op het dorp... »

Een terenspraak.

De aanvallen kortigden aan dat ze Madrid kunnen nemen, maar den zouden ze de stad moeten vernietigen en ze willen re spreken. Maar van een andere kant heeft